

Röyhysara

Tagelstarr

Carex appropinquata

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Röyhysara kasvaa näyttävänä ja tiiviinä mättäinä. Se kasvaa lähes metrin korkuiseksi ja erottuu muusta kasvillisuudesta kokonsa ja kasvutapansa vuoksi. Kasvin tyvellä olevat tyvitupet ovat röyhysaralla mustanruskeat ja hajoavat jouhimaisiksi säikeiksi. Lehdet ovat vain noin kaksi millimetriä leveät ja väriltään harmahtavanvihreät. Röyhysaran kukinto on monitähkäinen ja varsinkin alaosastaan runsaasti haarova. Tähkäsuomut ovat väriltään punaruskeat. Röyhysara muistuttaa lähisukulaistaan lähdesaraa (*C. paniculata*), mutta lähdesaran tyvitupet eivät hajoa jouhimaisiksi säikeiksi ja sen lehdet ovat hieman kouruiset.

Elinympäristö ja levinneisyys

Röyhysara kasvaa letoilla ja lettokorvissa, puronvarsilla ja lähteiden ympäristössä. Kasvi on kalkinvaatija, ja sitä tavataan Ahvenanmaalta Uudellemaalle ja Etelä-Hämeestä Lappiin. Päälevinneisyysalue sijaitsee Kainuussa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Koillismaalla.

Nykytila ja uhkatekijät

Röyhysara on harvinaistunut lettojen ja lettokorpien ojittamisen ja pelloksi raivaamisen, purojen perkaamisen sekä lähteiden vedenottoon liittyvän rakentamisen myötä. Noin puolet röyhysaran tunnetuista kasvupaikoista sijaitsee suoje-lualueilla.

Hoitosuositukset

Röyhysaran kasvupaikka ja sen välitön lähiympäristö tulisi jättää pohjaveteen ja sen virtauksiin vaikuttavan maankäytön ulkopuolelle. Useat röyhysaran kasvupaikat ovat metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joita on käsiteltävä niin, että niiden ominaispiirteet säilyvät. Ojitukset, purojen ja norojen perkaukset sekä hakkuut, jotka muuttavat oleellisesti puuston varjostus- ja suojavaikutusta, ovat kiellettyjä. Röyhysaran kasvupaikkojen säilymistä turvaa myös vesilaki, joka kieltää luonnontilaisten lähteiden tai muualla kuin Lapin läänissä puroa vähäisemmän luonnontilaisen uoman luonnontilan vaarantamisen tai muuttamisen. Monet röyhysaran kasvupaikoista saattaisivat sopia METSO-kohteiksi.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.

Kuva: Terhi Rytteri